

Görüş

TÜSİAD GÖRÜŞ DERGİSİ

SAYI: 73

Ümit Boyner
TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı
GÖRÜŞ DERGİSİ MAKALESİ

HESAP LÜTFEN!

Devletin bireye etkin ve verimli bir hizmet götürebilmesi ve piyasada düzenleyici görevini yerine getirebilmesi için köklü bir kamu reformunun gerçekleştirilmesi gereklidir. Bireylerin değişen ve çeşitlenen ihtiyaçlarına cevap vermek, Türkiye'nin AB'ye entegrasyonunu ve demokratikleşme sürecini derinleştirmek açısından kamu reformu, öncelikle ele alınması gereken bir konudur.

Kamu yönetiminde başarılı olmanın yolu, demokrasinin değişim sürecine paralel bir yaklaşım benimsemekten geçmektedir. Uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin toplumsal kararların alınmasında seçilmişlerle birlikte rol alınmasından hareketle, "temsili" demokrasiden "katılımcı" demokrasiye doğru yönelim olduğu gözlemlenmektedir. Burada karşımıza, bir tarafın diğer tarafı yönettiği bir ilişkiden, karşılıklı etkileşimlerin öne çıktığı bir ilişkiler bütününe doğru dönüşümü ifade eden "yönetişim" kavramı çıkmaktadır.

Kamu yönetiminin toplumu sürekli ileri taşıyacak bir idari kapasiteye sahip olması, pek çok unsuru aynı anda gözeten kapsamlı bir kamu yönetimi programının geliştirilmesini gerekli kılar. Kamu yönetiminde insan kaynağının mümkün olan azami seviyede tutulması ve kalitenin artırılması, kamu hizmetlerinde kalitenin başlıca unsurlarındandır.

Kamu yönetimi temel ilkeleri neler olmalı sorusuna odaklanırsak, öncelikle yönetimin kendi içinde ve topluma karşı saydam olması ve kendisine emanet edilen yetki ve kaynakları nasıl kullandığının hesabını verebilmesini belirtmeliyiz. Kamu politikalarını kamu yararını gözeterek şekilde oluşturmak, kamu kaynaklarını mali disiplini bozmayacak şekilde ve verimli kullanmak ve atama ve terfilerde siyasi sadakat yerine liyakati esas kıstas haline getirmek ve nihayet tüm kurumlarda uzun vadeli düşünme ve stratejik yaklaşımlarla hareket edebilme kapasitesini geliştirmek diğer önemli ilkeler olarak görünmektedir. Verimliliği ve şeffaflığı artıran kalite yönetimi felsefesi ve e-devlet uygulamaları da çağdaş kamu yönetiminin ana araçlarıdır.

Vatandaş odaklı ve daha az bürokratik; hızlı, kaliteli, ucuz, verimli, değişen koşullara uyumlu hizmet veren; piyasalara müdahaleyi sadece denetleme ve düzenleme görevleri ile yerine getiren bir devlet anlayışı oluşturmak, çağdaş kamu yönetiminin temel hedefidir.

Ülkemizde önemli bir sorun, “politika üretmek” ve “politika yapmak” kavramlarının birbirleri ile karıştırılması ve hatta bu kavramların iç içe geçmiş olmasıdır. Bu nedenle politika üretmek seçilmişlerin görev ve yetki alanında görülmektedir. Oysa ki politikaların oluşturulmasında yönetimin ve yönetilenlerin birlikte çalışması toplumsal mutabakatı sağlamanın da en kolay, en hızlı ve en ekonomik yoludur. Kamu politikalarının vatandaş odaklı ve etkili olabilmesi ancak bu şekilde sağlanabilir. Politikaların oluşturulmasında katılımcılığa, öngörülebilirliğe ve saydamlığa yer verilmesi, kamu politikalarının vatandaşın güvenini kazanmasına ve uygulanabilirliğinin sağlanmasına yardımcı olacaktır.

Politikalar açık, şeffaf, anlaşılabilir ve somut şekilde; çerçevesi bireysel hak ve özgürlüklerden oluşturulmak suretiyle hazırlanmalıdır. Gerek yerel, gerekse ulusal düzeyde, başta sivil toplum örgütleri için olmak üzere, politika üretimine ve uygulamaya katılım araçları ve platformları oluşturmak, bunları çeşitlendirmek, kamu yönetiminde başarı açısından zorunludur.

Kamu yönetiminde uygulanan politikaların sonuçlarının analiz edilebilmesinin en doğru yolu düzenleyici etki analizleridir. Çünkü ölçülmeyen performans geliştirilemez. Bu nedenle, benimsenen politikalar ile ilgili olarak dönemsel etki analizlerinin yapılması ve sonuçlarının kamuoyu ile paylaşılması önem taşımaktadır.

Düzenleyici etki analizi, tasarı halindeki veya yürürlükteki düzenlemelerin olumlu ve olumsuz etkilerinin sistematik bir şekilde değerlendirilmesidir. Devletin düzenleyici ve denetleyici yetkisi çerçevesinde alınan kararların piyasada nasıl bir sonuç yarattığı dikkatle izlenmesi gereken bir konudur.

Evrensel uygulamaya bakıldığında çeşitli ölçeklerde düzenleyici etki analizleri yapıldığı gözlemlenmektedir. Bazı ülkelerde düzenleyici etki analizinin kalitesini denetleyen ve bundan daha önemlisi etki analizi için kılavuz ilkeleri belirleyen birimler bulunmaktadır. Bu daireler aynı zamanda danışmanlık ve teknik destek sağlamakta, etki analizinin kalitesini denetlemekte ve etki analizine ne ölçüde riayet edildiğine dair rapor hazırlamaktadır.

Kamu hizmetlerinde işleyişin, performansın ve vatandaşlardan vergi yoluyla sağlanan kamu mali kaynağının nasıl harca edildiğinin denetlenmesi, kamu yönetiminin önemli unsurlarındandır. Denetim kurumlarının kamu yönetimi içindeki rolü, devlet kaynaklarının iktisatlı/özenli, etkin ve etkili harcanıp harcanmadığının kontrolüdür. Bu açıdan, bu denetimi yapan kurumların denetledikleri birimlerden bağımsızlığı ve dış etkiye karşı korunaklı olmaları çok önemlidir. Bağımsızlık, tarafsız, güvenilir ve objektif bir denetimin ön koşuludur.

Yolsuzluk, verimsizlik gibi sorunların, iyi yönetim ilkelerini benimsemek ve yaşama geçirmekle aşılabileceği unutulmamalıdır. Sivil toplum kuruluşları böyle bir süreçte çok önemli bir rol üstlenebilirler. Devletin her biri alanında uzmanlaşmış sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği, hem ulusal sorunları aşmaya yardımcı olacak, hem de katılımcı demokrasiyi geliştirerek devlete duyulan güveni artıracaktır.

Uluslararası örgütler ve sivil toplum örgütleri, uyulması gerekli standartların ortaya konulmasında, kararlara dayanak olacak bilgilerin toplanıp yayılmasında, çözümler üretilmesinde ve en önemlisi katılımcı demokrasinin hayata geçirilmesinde hem zorlayıcı, hem de yardımcı rol oynamaktadırlar.

İyi yönetişimin temeli olan katılımcılığın artırılabilmesi için katılıma açık süreçlerin oluşturulması, etkin katılımı sağlayacak sivil toplum kuruluşlarının örgütlenmesinin sağlanması ve katılımcıların bilgiye erişiminin ve anlamlı bir katılım için gerekli eğitiminin sağlanması da şarttır.

Bu nedenle, kamu reformu sadece bir yasalaşma süreci olarak değil, aynı zamanda bir kültür değişimi projesi olarak algılanmalıdır. Kültür değişimi için gerek kamu çalışanlarının, gerekse toplumun eğitimine, yoğun iletişime ve başarıyı ödüllendirme konusuna kaynak ayrılmalıdır.